

HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARININ KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ

Çevre ve Orman Bakanlığından

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 18/03/2004

Yayımlandığı Resmi Gazete No: 25406

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının çevreye zarar vermeyecek şekilde öncelikle kaynağa azaltılması, toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi ve bertaraf edilmesine ilişkin teknik ve idari hususlar ile uyulması gereken genel kuralları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; kaynakları ve bileşenleri Ek-1’de detaylı olarak belirtilen, beşeri faaliyetler ve doğal afetler sonrasında meydana gelen hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıklarının, üretildikleri yerlerde ayrı toplanması, geçici olarak biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi ve bertaraf edilmesine ilişkin esasları kapsamaktadır.

Hukuki Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 2872 sayılı Çevre Kanununun 8, 11 ve 12 nci maddeleri ile 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinin (d), (h), (o), (p) ve (s) bentlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık: Çevre ve Orman Bakanlığını,

Kanun: 2872 sayılı Çevre Kanununu,

Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği: 14/03/1991 tarihli ve 20814 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmeliği,

Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği: 27/08/1995 tarihli ve 22387 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmeliği,

Hafriyat Toprağı: İnşaat öncesinde arazinin hazırlanması aşamasında yapılan kazı ve benzeri faaliyetler sonucunda oluşan toprağı,

İnşaat Atıkları: Konut, bina, köprü, yol ve benzeri alt ve üst yapıların yapımı esnasında ortaya çıkan atıkları,

Yıkıntı Atıkları: Konut, bina, köprü, yol ve benzeri alt ve üst yapıların tamirâtı, tadilatı, yenilenmesi, yıkımı veya doğal bir afet sonucunda ortaya çıkan atıkları,

Tehlikeli İnşaat ve Yıkıntı Atıkları: İnşaat ve yıkıntı atıkları içerisinde bulunan asbest, boya, florasan ve benzeri zararlı ve tehlikeli atıkları,

Asfalt Atığı: Yol, havaalanı pisti ve benzeri yapıların tamirâtı, tadilatı, yenilenmesi ve yıkımı sırasında ortaya çıkan ve bünyesinde asfalt, zift, doğal polimer ve benzeri malzeme bulunan atıkları,

Bitkisel Toprak: Bitki gelişimi için organik ve inorganik madde ile hava ve su sağlayan toprağı,

Atık Yönetimi: Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının kaynağında ayrılarak toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, tekrar kullanılması, geri kazanılması ve depolanması işlemlerini,

İnceleme Kurulu: Hafriyat toprağı ile inşaat ve yıkıntı atıkları geri kazanım ve depolama tesisleri için yapılacak başvuruları incelemek ve sonuçlandırmak üzere oluşturulan ve 37 nci maddede belirtilen Kurulu,

Kriz Merkezi: Doğal afet sonrasında mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında ilgili kurum/kuruluşların katılımı ile oluşturulan komisyonu,

Denetim Personeli: Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı ile belediyelerin denetim personellerini,

Seçici Yıkım: Konut, bina, köprü, yol ve benzeri alt ve üst yapıların yıkımı öncesinde ve sırasında içindeki yabancı ve geri kazanımı mümkün olmayan maddelerden ayıklanması ve yıkımın belirli ölçülerde ve kontrollü olarak yapılmasını,

Taşıma ve Kabul Belgesi: Ek-2’de yer alan belgeyi,

Depolama/Geri Kazanım Tesisi İzin Belgesi: Ek-3’de yer alan belgeyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler, Görev, Yetki ve Yükümlülükler

Genel İlkeler

Madde 5 — Hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıklarının yönetimine ilişkin genel ilkeler şunlardır;

- a) Atıkların kaynağında en aza indirilmesi esastır.
- b) Bu atıkların yönetiminden sorumlu kişi, kurum/kuruluşlar, atıkların çevre ve insan sağlığına olabilecek zararlı etkilerinin azaltılması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.
- c) Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının geri kazanılması ve özellikle alt yapı malzemesi olarak yeniden değerlendirilmesi esastır.
- d) Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının karıştırılmaması esastır.
- e) Sağlıklı bir geri kazanım ve bertaraf sisteminin oluşturulması için atıkların kaynağında ayrılması ve "seçici yıkım" esastır.
- f) Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atığı üreticileri, atıklarının bertarafı için gerekli harcamaları karşılamakla yükümlüdürler.

Bakanlığın Görev ve Yetkileri

Madde 6 — Bakanlık;

- a) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan atıkların yönetimine ilişkin program ve politikaları saptamak, Yönetmeliğin uygulanmasına yönelik işbirliği ve koordinasyonu sağlamak ve gerekli idari tedbirleri almakla,
- b) Geri kazanılmış ürünlerin kullanımını özendirmekle,
- c) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan atıkların oluşumundan bertarafına kadar yönetimlerini kapsayan bütün faaliyetlerin kontrolünü ve denetimini yapmakla, yükümlüdür.

Mülki Amirlerin Görev ve Yetkileri

Madde 7 — Mahallin en büyük mülki amiri,

- a) Belediye mücavir alan sınırları dışındaki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işletmekle,
- b) Belediye mücavir alan sınırları dışındaki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri ile depolama sahalarına izin vermek ve gerektiğinde bu izni iptal etmekle,
- c) Belediye mücavir alan sınırları dışındaki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemekle,
- d) Belediye mücavir alan sınırları dışındaki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları için toplama, taşıma hizmeti verecek firmaların adresleri ve telefon numaraları ile nakliye bedellerini halkın bilgileneceğı şekilde ilan etmekle,
- e) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan atıkların oluşumundan bertarafına kadar yönetimlerini kapsayan bütün faaliyetlerin kontrolünü ve denetimini yapmakla,
- f) Toplanan inşaat/yıkıntı atıklarını öncelikle altyapı çalışmalarında kullanmak/kullandırmakla,
- g) İl sınırları içinde oluşan, toplanan, geri kazanılan ve bertaraf edilen hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları ile ilgili istatistiki bilgileri belediyelerden temin etmek ve yıl sonunda Bakanlığa göndermekle,
- h) Doğal afetler sonucunda oluşacak atıkların yönetimi ile ilgili esasları belirlemek, bu amaçla Kriz Merkezi oluşturmak ve olası doğal afetlere karşı önceden atık yönetim planlarını yapmakla, yükümlüdürler.

Belediyelerin Görev ve Yetkileri

Madde 8 — İl belediye mücavir alanı içerisinde il ve ilçe belediyeleri, büyük şehirlerde büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri dışında ise ilçe belediyeleri,

- a) Hafriyat toprağı, inşaat/yıkıntı atıkları ile doğal afet atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması, geri kazanılması ve bertarafı ile ilgili yönetim planı hazırlamakla,
- b) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirlemek, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işletmekle,
- c) Depolama sahası yerinin seçimi, inşaatı veya işletilmesi sırasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde gerekli tedbirleri almak veya aldurtmakla,
- d) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemekle,
- e) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları için toplama, taşıma hizmeti verecek firmaların adresleri ve telefon numaraları ile nakliye bedellerini halkın bilgileneceğı şekilde ilan etmekle,
- f) Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, geçici biriktirilmesi, taşınması ve bertarafı faaliyetlerini denetlemekle,
- g) Belediye sınırları içindeki hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri ile depolama sahalarına izin vermek ve gerektiğinde bu izni iptal etmekle,
- h) Toplanan inşaat/yıkıntı atıklarını öncelikle altyapı çalışmalarında kullanmak/kullandırmakla,
- i) Belediye sınırları içinde oluşan, toplanan, geri kazanılan ve bertaraf edilen hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarına ilişkin

istatistiki bilgileri valilikler aracılığı ile yıl sonunda Bakanlığa bildirmekle,

j) Doğal afet atıklarının yönetimi konusunda valilik koordinasyonunda oluşturulan Kriz Merkezi kararlarını uygulamakla, yükümlüdürler.

Hafriyat Toprağı ve İnşaat/Yıkıntı Atıkları Üreticilerinin Yükümlülükleri

Madde 9 — Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları üreticileri,

- a) Atıkların çevre ve insan sağlığına yönelik olumsuz etkilerini, bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak en aza düşürecek şekilde atık yönetimini sağlamakla,
- b) Atıkların oluşumu, taşınması ve depolanması aşamalarında gerekli izinleri ve onayları almakla,
- c) Faaliyetleri sırasında atıkları bileşenlerine göre ayrı toplamak, geri kazanmak, biriktirmek ve atığın içinde zararlı, tehlikeli ve yabancı madde bulundurmamakla,
- d) Faaliyete başlamadan önce, atıkların taşınması ve depolanması ile ilgili olarak EK-2’de verilen Atık Taşıma ve Kabul Belgesi’ni almakla,
- e) Atıkların belediyenin veya mülki amirin izin verdiği geri kazanım veya depolama tesisi dışındaki yerlere dökmemekle,
- f) Atıklarının yönetimi amacıyla yapılacak harcamaları karşılamakla,
- g) Atıkların oluşumu, taşınması ve depolanması aşamalarında meydana gelebilecek kazalarda oluşacak zararı tazmin etmek ve kaza sonucu oluşacak kirliliği gidermekle, yükümlüdürler.

Depolama Sahası İşletenlerin Görev ve Yetkileri

Madde 10 — Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları depolama sahalarını işletenler,

- a) Depolama sahasını Yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak projelendirmek, gerekli izinleri almak ve inşa etmekle,
- b) Projeye uygun olarak kurulan tesisi Yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak işletmek ve faaliyetin sona ermesini müteakip rehabilitasyonunu yapmakla,
- c) Depolama sahasının inşaatı, işletilmesi ve kapatılması sonrasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde gerekli tedbirleri almakla,
- d) Belediyenin veya mülki amirin izin verdiği toplama ve taşıma firmalarının atıkları ile Atık Taşıma ve Kabul Belgesi olan atıkları sahaya kabul etmekle,
- e) Atığın tesise girişinde depolama işleminden önce incelemesini yaparak taşıma ve kabul belgesindeki bilgilerin doğruluğunu kontrol etmekle,
- f) Depolama sahasına kabul edilmesi ve depolanması yasak olan atıklar ile bu atıklarla karışmış hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarını depolama sahasına kabul etmemek ve durumu idareye bildirmekle,
- g) Hafriyat toprağı ile geri kazanılması mümkün olmayan inşaat/yıkıntı atıklarını birbirine karışmadan ayrı olarak depolamakla,
- h) Atıkların depolanması sırasında gerekli güvenlik önlemlerini almakla,
- i) Depolama sahasına getirilen atığın miktarı, cinsi, üretim yeri, getiriliş tarihi ve araç plakası gibi bilgileri düzenli ve doğru olarak bilgisayar ortamında kayıt altına almak, bu bilgileri belediye, mahallin mülki amiri ve Bakanlığın incelemesine hazır bulundurmamakla,
- j) Kriz Merkezi kararlarına uymak ve işbirliği yapmakla, yükümlüdürler.

Geri Kazanım Tesisi İşletenlerin Görev ve Yetkileri

Madde 11 — Geri kazanım tesislerini işletenler,

- a) Geri kazanım tesisini Yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak projelendirmek, gerekli izinleri almak ve inşa etmekle,
- b) Projeye uygun olarak kurulan tesisi Yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak işletmekle,
- c) Geri kazanım tesisinin inşaatı, işletilmesi ve kapatılması sonrasında çevre ve insan sağlığını olumsuz etkilemeyecek şekilde gerekli tedbirleri almakla,
- d) Belediyenin veya mülki amirin izin verdiği toplama ve taşıma firmalarının atıkları ile Atık Taşıma ve Kabul Belgesi olan atıkları tesise kabul etmekle,
- e) Atığın tesise girişinde incelemesini yaparak taşıma ve kabul belgesindeki bilgilerin doğruluğunu kontrol etmekle,
- f) Geri kazanım tesisi ile depolama sahasına kabul edilmesi ve depolanması yasak olan atıklar ile bu atıklarla karışmış inşaat/yıkıntı atıklarını geri kazanım tesisine kabul etmemek ve durumu idareye bildirmekle,
- g) Atıkların geri kazanılması sırasında gerekli güvenlik önlemlerini almakla,
- h) Geri kazanım tesisine getirilen atığın miktarı, cinsi, üretim yeri, getiriliş tarihi ve araç plakası gibi bilgileri düzenli ve doğru olarak bilgisayar ortamında kayıt altına almak, bu bilgileri belediye, mahallin mülki amiri ve Bakanlığın incelemesine hazır bulundurmamakla,
- i) Kriz Merkezi kararlarına uymak ve işbirliği yapmakla, yükümlüdürler.

Kriz Merkezinin Görevleri

Madde 12 — Kriz Merkezi,

- a) Olası bir doğal afet öncesinde, oluşabilecek atıkların yönetimiyle ilgili planlamalar yapmakla,
- b) Oluşabilecek atık miktarı ile bunların kaldırılması ve taşınması için gerekli araç-gereç ve ekipmanı belirlemekle ve kullanımıyla ilgili koordinasyonu sağlamakla,
- c) Oluşacak atıkların depolanacağı uygun alanları Yönetmelikte belirtilen esaslara göre önceden tespit etmekle, mevcut depolama ve geri kazanım tesisleri ile koordinasyonu sağlamakla,
- d) Çalışmaları hakkında Bakanlığa bilgi vermekle, yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Biriktirme ve Toplamaya İlişkin Esaslar

Genel Esaslar

Madde 13 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının, üretici ve taşıyanları tarafından belediyelerin veya mahallin en büyük mülki amirinin gösterdiği ve izin verdiği geri kazanım ve depolama tesisleri dışında denizlere, göllere, akarsulara veya herhangi bir yere dökülmesi ve dolgu yapılması yasaktır.

Faaliyetleri sonucu hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının üretimine neden olacak özel veya resmi kişi, kurum ve kuruluşlar; bu atıkların üretilmesinden önce ilgili belediyeye/mahallin en büyük mülki amirine başvurarak gerekli izinleri almak, atıklarını bu Yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara göre bu mercilerin göstereceğı geri kazanım/depolama sahasına taşınmasını sağlamakla yükümlüdürler. Bununla ilgili işlemler 23 üncü maddede belirtilen esaslara göre yapılır.

Yapılan denetimlerde hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarını Yönetmelikte belirtilen esaslara aykırı olarak çevre kirliliğine neden olacak şekilde alıcı ortama verdiği tespit edilen üretici, taşıyıcı ve depolayanlar hakkında 46 ncı maddede belirtilen cezai işlemler uygulanır. Ayrıca tespit edilen eksiklik veya kirlilik, tebliğ edilen süreler içinde giderilmezse bu atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı maliyeti ilgililerden peşin olarak tahsil edilir.

Hafriyat Sırasında Alınacak Önlemler

Madde 14 — Hafriyat yapanlar, hafriyat toprağının çıkartılması sırasında gürültü ve görüntü kirliliğı ile toz emisyonlarını azaltacak tedbirleri almak ve faaliyet alanının çevresini kapatmakla yükümlüdür. Hafriyat işlemleri sırasında kazıdan çıkacak toprak miktarı ile dolgu hacimleri eşitlenecek şekilde planlama yapılır ve hafriyat toprağının öncelikle faaliyet alanı içerisinde değerlendirilmesi sağlanır.

İnşaat yeri haricinde en az 2000 (iki bin) metrekaare alanı bulunan faaliyet sahipleri, çıkarılan hafriyat toprağını yeniden değerlendirilmek üzere bu alanda geçici olarak biriktirebilirler.

Hafriyat toprağının çıkartılması sırasında doğal drenaj sistemleri korunur ve olabilecek erozyona karşı önlem alınır. Hafriyat yapan kişi/kuruluş hafriyat toprağının çıkarılması esnasında hafriyat alanının yanındaki binaları, doğal drenaj, enerji ve telekomünikasyon tesislerini/sistemlerini, kaldırım ve yol kaplamasını korumak, olabilecek hasar ve erozyona karşı önlem almakla yükümlüdür.

Hafriyat sırasında bitkisel toprak alt topraktan ayrı olarak toplanır. Derinliğine ve yapısına bağılı olarak kazılarak yeniden kullanılmak üzere yığılır. Bitkisel toprağın depolanacağı yerin % 5'den fazla eğimli olmaması gerekir. Bitkisel toprağın saklanma sürecinde olabilecek kayıplar önlenir ve toprağın kalitesi korunur. Bitkisel toprak uzun süre açıkta bırakılacak ise yüzeyinin çabuk gelişen bitkiler ile örtülmesi temin edilir. Ayrı toplanan bitkisel toprak park, bahçe, yeşil alan, tarım ve benzeri çalışmalarda tekrar kullanılır.

Küçük Çaplı İnşaat/Yıkıntı Atıklarının Toplanması ve Taşınması

Madde 15 — 2 (iki) tona kadar atık oluşumuna neden olacak küçük çaplı tamirat ve tadilat yapan kişi ve kuruluşlar ile inşaat firmaları, mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, büyükşehirlerde ise ilgili ilçe belediyesine, mücavir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amirine veya bu mercilerden atıkları toplamak ve taşımak amacıyla izin almış/yetkilendirilmiş firmalara başvurarak oluşan inşaat/yıkıntı atıklarının uygun kaplarla toplanmasını, taşınması ve belediyenin veya mülki amirin gösterdiği yere götürülmesini sağlamakla yükümlüdürler.

Oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamalar, 17 nci maddede belirtilen esaslar doğrultusunda atık üreticileri tarafından karşılanır.

Büyük Çaplı İnşaat/Yıkıntı Atıklarının Toplanması ve Taşınması

Madde 16 — 2 (iki) tondan fazla atık oluşumuna neden olacak büyük çaplı tamirat ve tadilat işlemleri ile inşaat ve yıkım işlemlerinde faaliyet sahibi mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, büyükşehirlerde ise ilgili ilçe belediyesine, mücavir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amirine başvurarak izin almak zorundadır. Bununla ilgili işlemler 23 üncü maddede belirtilen esaslara göre yapılır. Bu izin belgesinde, yapılacak tadilat/tamirat/inşaat/yıkımın türü ile oluşacak tahmini atık miktarı belirtilir. Faaliyet sahibi veya tadilat/tamirat/inşaat/yıkımı yapacak firma, ilgili belediyeye/mülki amire veya bu mercilerden

atıkları toplamak ve taşımak amacıyla izin almış/yetkilendirilmiş firmalara başvurarak faaliyetin yapılacağı yere geçici biriktirme konteynerinin yerleştirilmesini temin eder. Bu konteyner yerleştirilmeden tadilat/tamirat/inşaat/yıkım işlemlerine başlanılmaz.

Geçici biriktirme konteyneri veya kapları sarı renkli olacak, üzerlerine atılacak ve atılmayacak atık türleri yazılacaktır. Evsel, zararlı ve tehlikeli atıkların bu konteynerlere atılması yasaktır. İnşaat/yıkıntı atıkları içine tehlikeli atık atılması durumunda bu atıklar tehlikeli atık olarak kabul edilir ve bertarafı ilgili mevzuata göre yapılır. Dolan konteynerler, belediyeler/mahallin mülki amirliği veya bu mercilerden atıkları toplamak ve taşımak amacıyla izin almış/yetkilendirilmiş firmalar tarafından geri kazanım veya depolama tesislerine taşınır.

Oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamalar, 17 nci maddede belirtilen esaslar doğrultusunda atık üreticileri tarafından karşılanır.

Büyük çaplı yol ve bina tadilat, tamirat ve yıkım işlerini yapan firmalar inşaat/yıkıntı atıklarının kaynaktan azaltılmasından, tekrar kullanılmasından, geri kazanılmasından ve bertaraf tesislerine taşınmasından sorumludurlar.

Cadde, sokak, yol ve tretuvarlarda yapılacak hafriyat, bakım, onarım ve inşaat işlerinde ortaya çıkacak ve tekrar kullanılacak hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları taşınabilir konteynerlerde biriktirilecek, cadde ve sokak kirliliğı ile görüntü ve toz kirliliğıne neden olmayacaktır.

Atık Bertarafında Mali Yükümlülük

Madde 17 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları üreticileri oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamaları karşılamakla yükümlüdürler. Bu amaçla uygulanacak bedel, geri kazanım/depolama sahasının uzaklığı ve oluşan atık miktarı esas alınarak büyükşehirlerde ilçe belediyelerinin teklifi ile büyükşehir belediyesi, diğer illerde ise il ve ilçe belediyeleri, mücavir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından tespit ve ilan edilir.

Yıkım Faaliyetleri İçin İzin Alınması

Madde 18 — Yıkım çalışmasına başlanılmadan önce, yıkım faaliyetini gerçekleştirecek kişi, kuruluş veya firmaların mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, dışında ise mahallin en büyük mülki amirine başvurarak yıkım izni almaları zorunludur. Bununla ilgili işlemler 23 üncü maddede belirtilen esaslara göre yapılır.

Yıkım İşlemleri

Madde 19 — Yıkımı yapılacak yapıların içlerindeki geri kazanılabilir malzemelerin öncelikle ayrıştırılması ve geri kazanılması esastır. Bu çerçevede kapı, pencere, dolap, taban ve duvar kaplamaları, döşemeleri ve yalıtım malzemeleri gibi inşaat malzemeleri ile tehlikeli atıklar yıkımı yapılacak yapılardan ayıklanır ve ayrı toplanır. Yıkım işlemleri sırasında gürültü, toz ve görüntü kirliliğı ile ilgili olarak 20 ve 21 inci maddelerde belirtilen tedbirler alınır. Yıkımın hidrolik ekipmanlara sahip iş makineleri ile yapılması durumunda, kolon ve kiriş gibi beton yapılar kesilir veya parçalanır.

Çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak amacıyla, asbest içeren malzemelerin kullanıldığı binaların yıkımı, sökümü, tamirata ve tadilatı sırasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 26/12/2003 tarihli ve 25328 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik esaslarına uyulur.

Gürültü Emisyonu

Madde 20 — Hafriyat, inşaat/tamirat/tadilat ve yıkım işlemleri sırasında oluşacak gürültü emisyonları ile ilgili olarak, 11/12/1986 tarihli ve 19308 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Gürültü Kontrol Yönetmeliğı esaslarına uyulur.

Toz Emisyonu

Madde 21 — Hafriyat, inşaat/tamirat/tadilat ve yıkım işlemleri sırasında oluşacak toz emisyonları ile ilgili olarak, 02/11/1986 tarihli ve 19269 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğı’nde belirtilen hava kalitesi standartlarının sağlanması gerekir.

Oluşacak toz emisyonlarının asgariye indirilmesi, görüntü kirliliğinin önlenmesi ve gerekli emniyet koşullarının sağlanması amacı ile tadilat/yıkım yapılacak binaların dış cephesi yırtılmaz ve tutucu özelliğe sahip file ve benzeri malzeme ile koruma altına alınır.

Tehlikeli Atıkların Toplanması ve Bertarafı

Madde 22 — İnşaat/yıkıntı atıkları içerisinde bulunan asbest, boya, florasan, civa, asit ve benzeri tehlikeli atıklar diğer atıklardan ayrı olarak toplanır ve Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğı hükümlerine göre bertaraf edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Taşınmasına İlişkin Esaslar

Atık Taşıma ve Kabul Belgesi Alınması

Madde 23 — Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atığı üretenler, ürettikleri hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarını, taşıma izni almış nakliye araçlarıyla gerekli izinleri almış depolama sahaslarına taşımak veya taşıtmakla yükümlüdürler.

Hafriyat toprağı üretenler ile faaliyetleri sonucu 2 tondan fazla atık oluşumuna neden olacak inşaat/yıkıntı atığı üreticileri, mücavir alan sınırları içinde belediyeye, büyükşehir belediyesi olan yerlerde ilgili ilçe belediyesine, mücavir alan sınırları dışında ise mahallin en büyük mülki amirine müracaat ederek "Atık Taşıma ve Kabul Belgesi" almak zorundadır.

Atık Taşıma ve Kabul Belgesi üç bölümden oluşur ve eksiksiz olarak doldurulur. Birinci bölümde; hafriyatı toprağı veya inşaat/yıkıntı atıklarını üretenler, ikinci bölümde üretilen atığı taşıyacak şahıs veya firmalar, üçüncü bölümde ise atığın geri kazanılacağı/depolanacağı saha ile ilgili bilgiler bulunur.

Atık Taşıma ve Kabul Belgesi 4 nüsha olarak düzenlenir. Bir nüshası düzenleyen kurumda kalır. Kalan üç nüshadan biri atık üreticisine, biri taşıyıcı kişi veya firmaya, biri de atığın geri kazanılacağı/depolanacağı tesis yetkilisine verilir. İnceleme ve denetim sırasında bu belgenin ilgili tüm taraflarca denetim elemanlarına gösterilmesi zorunludur.

Hafriyat Toprağı ile İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıyıcılarının İzin Alma Zorunluluğu

Madde 24 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarını taşımak isteyen kişi veya kuruluşlar mücavir alan sınırları içinde ilgili belediyeye, dışında ise mahallin en büyük mülki amirine başvurarak "Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları Taşıma İzin Belgesi" almakla yükümlüdürler. Bu amaçla yapılacak başvurularda istenecek belge ve bilgiler ilgili belediye tarafından belirlenir. İnşaat/yıkıntı atığı taşıyan araçlar sarı renkli olacak ve araçların üzerinde büyük harflerle "İnşaat/Yıkıntı Atığı Taşıma Aracı" ibaresi yazılı olacaktır. Bu atıkları taşımak isteyen kişi ve kuruluşlar yeterli sayıda ve değişik ebatlarda sarı renkli konteyner ve kapları bulundurmaları yükümlüdürler. Bu atıkları taşımak amacıyla taşıma izni alan firmaların isimleri ve irtibat numaraları, geri kazanım veya depolama alanı/alanlarının yerleri ile bu alanlara ulaşacak yol güzergahı krokileri ilgili belediyeler tarafından halkın bilgileneceği şekilde ilan edilir.

Hafriyat Toprağı ile İnşaat/Yıkıntı Atıklarının Taşınması Sırasında Alınacak Önlemler

Madde 25 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının taşınması sırasında çevrenin kirlenmemesi, trafiğin aksatılmaması ve can ve mal emniyeti için gerekli tedbirler öncelikle nakil işlemlerini gerçekleştiren kişi veya firma tarafından alınır. Taşıma sırasında oluşabilecek çevresel kirlenmeyi önlemek amacıyla araçların üzerleri uygun malzemeyle kapatılır. Araçlara kapasitenin üzerinde yükleme yapılmaz ve araçlar tekerleklerinde olabilecek çamur ve benzeri kirlilik temizlendikten sonra trafiğe çıkartılır. Belediye ve mahallin en büyük mülki amiri, atık taşıyan araçların şehir içi trafiğini olumsuz etkilememesi için bu araçların belirli saatler arasında trafiğe çıkmaları konusunda düzenleme yapma yetkisine sahiptir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıklarının Geri Kazanılması ve Değerlendirilmesine İlişkin Esaslar

Hafriyat Toprağının Tekrar Kullanılması ve Geri Kazanılması

Madde 26 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının öncelikle kaynağında azaltılması, ayrı toplanması, tekrar kullanılması ve geri kazanılması esastır.

Hafriyat sırasında, bitkisel toprak ayrı olarak toplanır. Bitkisel toprak park, bahçe, yeşil alan yapımında rekreasyon amacıyla kullanılacak ve kesinlikle depolama sahasına gönderilmeyecektir.

Bitkisel toprak dışındaki hafriyat toprağı ise öncelikle dolgu, rekreasyon, katı atık depolama alanında günlük örtü ve benzeri amaçla kullanılacak, tekrar kullanılmalarının mümkün olmaması durumunda depolanarak bertaraf edilecektir.

Kimyasal/pişebilirlik özelliklerinin uygun olması durumunda yüksek miktarlardaki hafriyat toprağı çimento sanayiinde kil hammaddesi olarak öncelikle kullanılacaktır.

İnşaat/Yıkıntı Atıklarının Geri Kazanılması

Madde 27 — Doğal kaynakların korunması, sürdürülebilir üretim, depolanacak atık miktarının azaltılması ve ekonomik değer yaratılması amacıyla inşaat/yıkıntı atıklarının geri kazanılması esastır. Yüksek kaliteli geri kazanım ürünleri elde edilmesi ve maliyetlerin azaltılması amacıyla atıkların oluştukları yerlerde ayrılması gerekmektedir.

Geri kazanılamayan inşaat/yıkıntı atıkları gerekli ayrıştırma ve boyut küçültme yapıldıktan sonra Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilen esaslara göre katı atık depolama alanında günlük örtü malzemesi olarak kullanılabilir.

Asfalt (Yol Kaplama) Atıklarının Geri Kazanılması

Madde 28 — Yol, havaalanı pisti ve benzeri yapıların tadilatı/tamirata ve yıkımı sırasında oluşan asfalt atıkları, diğer inşaat/yıkım atıklarından ayrı olarak toplanır, taşınır ve geri kazanılır. Asfalt atıklarının gelişigüzel yerlere atılması yasaktır.

Asfalt atıklarının geri kazanılması esas olup, geri kazanım tesislerinde ikincil ürün haline getirilen asfalt atıkları düşük trafik yoğunluklu yollarda dolgu malzemesi olarak veya asfalt üretim tesislerinde öncelikli olarak kullanılır.

İnşaat/Yıkıntı Atığı Geri Kazanım Tesisleri

Madde 29 — Geri kazanım tesisleri inşaat/yıkıntı atıklarının özelliklerine, miktarına ve hacmine bağlı olarak sabit veya geçici olarak planlanır.

Taşkın riskinin yüksek olduğu yerlerde, yağmur sularının akışını engelleyecek vadilerde veya dere yataklarında, heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde geri kazanım tesislerinin kurulmasına ve işletilmesine müsaade edilmez.

Geri kazanım tesisleri, yüzeysel su kaynaklarından en az 300 (üç yüz) metre uzaklıkta kurulur. Sabit tesislerin en yakın yerleşim birimine uzaklığı 200 (iki yüz) metreden az olamaz. Tesisin etrafı tel çit ile çevrilir. Geri kazanım tesisleri, inşaat/yıkıntı atıkları depolama sahalarında da kurulabilir. Geri kazanım tesislerinin bulunacağı sahanın zemini, su birikmeyecek ve yer altı suyu

kirlenmeyecek şekilde betondan yapılır, tesisin çalışması sırasında gürültü ve toz emisyonları ile ilgili sınır değerler sağlanır.

Geri kazanım tesislerinde inşaat/yıkıntı atıklarının kabul edileceği birim, işletme binası, kantar ve kontrol ünitesi ile yeterli sayıda ve kapasitede ayırıcı, kırıcı, elek, taşıma sistemleri ile geçici depolama alanı bulunmak zorundadır. Geri kazanım tesislerinde bulunması zorunlu ekipmanların kiralama yoluyla da temini mümkündür. Geri kazanım tesislerine izin alınması aşamasında bu ekipmanların mülkiyetlerine dair bilgi ve belgelerin izin vermeye yetkili mercilere sunulması gerekmektedir.

Geri Kazanım Tesisleri İçin Yapılacak Başvurularda İstenecek Belgeler

Madde 30 — Bu amaçla yapılacak başvurularda,

a) 36 ncı maddenin (g) bendine kadar sıralanan bilgi ve belgeler,

b) Geri kazanım tesisindeki ünitelerin yerleşim planları,

c) Geri kazanım tesisi işletim projesi,

d) İşin özelliğine uygun, en az bir tanesi üniversitelerin ilgili dört yıllık teknik bölümünden mezun olan teknik eleman olmak üzere çalıştırılacak personel sayısı ve özellikleri,

e) Geri kazanım tesisinde kullanılacak makine ve araç-gereç listesi, her birinin teknik özellikleri ve kapasiteleri,

f) Kapatılma ve sonrası için önerilen rehabilitasyon planı ve prosedürü,

ile ilgili detaylı bilgi ve belgeler bulunacaktır.

Geri kazanım tesisi izni almak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlarca yukarıda belirtilen bilgi ve belgeler tamamlanır ve Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları İnceleme Kurulu'na sunulur.

Geri Kazanım Tesislerine İzin Verilmesi ve İptali

Madde 31 — Geri kazanım tesislerine izin vermeye ve verilen izni iptal etmeye 38 inci maddede belirtilen merciler yetkilidir.

Geri Kazanım Tesislerine Atık Kabul Prosedürü

Madde 32 — İnşaat/yıkıntı atıklarının geri kazanım tesislerine kabulü sırasında aşağıdaki esaslara uyulacaktır;

a) Tesise kesinlikle katı, sıvı, zararlı ve tehlikeli atık kabul edilmeyecektir.

b) Geri kazanım tesisi girişinde öncelikle atıkların taşıma ile ilgili dokümanları kontrol edilecek, belediye veya mülki amirin izin vermediği taşıyıcıların atıkları ile Atık Taşıma ve Kabul Belgesi bulunmayan taşıyıcıların atıkları tesise kabul edilmeyecektir.

c) Gerekli evraklarının bulunduğu tespit edilen atıkların görsel incelemesi yapılarak taşıma ve kabul belgesindeki bilgiler ile uyumu kontrol edilecektir.

d) Atıkların içinde, 39 uncu maddede belirtilen atıkların bulunması veya bunlarla karışmış olması durumunda atıkların kabulü yapılmayacak ve yetkili makama haber verilecektir. Bu durumda atık üreticileri ve taşıyıcılar hakkında ilgili kanunların belirlediği cezalar uygulanır.

e) Kabulü uygun görülen atıklar tartılacak; atığın miktarı, üretim yeri, getiriliş tarihi ve araç plakası gibi bilgilerin kaydından sonra araç sahaya gönderilecektir.

f) Geri kazanım işleminden sonra geri kazanılan ürünün adı, miktarı, standardı, satış yeri, satış miktarı ve kullanım alanı gibi bilgiler de düzenli olarak kayıt altına alınacaktır.

Geri Kazanım Ürünleri ve Kullanım Alanları

Madde 33 — Geri kazanılmış ürünler, ilgili standartları sağlamak şartı ile gerekli işlemlerden sonra orijinal malzemeler ile birlikte veya ayrı olarak, yeni beton üretiminde, yol, otopark, kaldırım, yürüyüş yolları, drenaj çalışmaları, kanalizasyon borusu ve kablo döşemelerinde dolgu malzemesi olmak üzere, alt ve üst yapı inşaatlarında, spor ve oyun tesisleri inşaatları ile diğer dolgu ve rekreasyon çalışmalarında öncelikli olarak kullanılır.

ALTINCI BÖLÜM

Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları

Depolama Sahalarının Yer Seçimi, İnşası ve İşletilmesine İlişkin Esaslar

Atıkların Depolanması

Madde 34 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının tekrar kullanılamaması veya geri kazanılamaması durumunda bu atıklar kontrollü olarak depolanır.

Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları, Yönetmelikte belirtilen idari ve teknik esaslar doğrultusunda, yalnızca projesinde belirtilen ve bu amaçla hazırlanmış/seçilmiş ve gerekli izinleri alınmış döküm sahalarında depolanabilirler.

İzinsiz hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları için depolama sahası açılmaz ve işletilemez. İzinsiz açanlar, işletenler, döküm yapan üreticiler ve taşıyıcılar hakkında Kanunun belirlediği cezalar uygulanır. Ayrıca atığın bertarafının ve çevreye verdiği zararın tutarı hesaplanarak, zararı verenlerden peşin olarak tahsil edilir.

Depolama Tesisleri

Madde 35 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının depolanacağı sahaların planlaması yapılırken, sahanın topografyası, jeolojisi, hidrojeolojisi, jeoteknik ve tektonik özellikleri dikkate alınır. Depolama tesislerinin, toprak işlenmesine elverişli ve üretim potansiyeli yüksek olan arazilerle, sulu tarım ve bağ-bahçe olarak kullanılan arazilerin veya sınıfı ne olursa olsun iklim

özelliklerinden yararlanılarak zeytinlik, fındıklık, fıstıklık, çay ve muz bahçeleri gibi plantasyona ayrılan arazilerde kurulması yasaktır. Ayrıca bu tesislerin, içme, sulama ve kullanma suları rezervuarlarının mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında kurulmasına kesinlikle müsaade edilmez. Bu alanların dışında kalan orta mesafeli koruma alanlarında ise İl Mahalli Çevre Kurulunun onayı alınarak bu tür tesisler kurulabilir. Depolama tesisleri imar planları üzerinde işaretlenir.

Taşkın riskinin yüksek olduğu yerlerde, yağmur sularının akışını engelleyecek vadilerde veya dere yataklarında, heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde depolama tesislerinin kurulmasına ve işletilmesine müsaade edilmez.

Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının depolanacağı sahaların en yakın yerleşim birimine olan uzaklığı 200 (iki yüz), mezarlıklara olan uzaklığı ise 100 (yüz) metreden az olamaz. Aynı sahada inşaat/yıkıntı atıklarının geri kazanım tesislerinin de kurulabileceği varsayılarak buna uygun planlama yapılır.

Depolama tesislerinde, hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının kabul edileceği birim, işletme binası ve kantar bulunur ve depolama sahasının etrafı tel çit ile çevrilir.

Taşocağı ve açık maden işletmeleri gibi, malzeme ve cevher alınmak suretiyle doğal zeminin bozulduğu yerlerde de izin alınmak suretiyle bu atıklar depolanabilir.

Hafriyat Toprağı İle İnşaat/ Yıkıntı Atıkları Depolama Sahaları İçin Yapılacak Başvurularda İstenecek Belgeler

Madde 36 — Bu amaçla yapılacak başvurularda,

- Ticaret sicil kaydı,
- Ticaret sicil gazetesi örneği,
- Belgeleri imzalamaya yetkili olanların noter tasdikli imza sirküleri,
- Arazinin mülkiyet durumunu gösterir belge,

1) Orman arazileri için Orman Bölge Müdürlüğü, hazine arazileri için Milli Emlak Genel Müdürlüğü, vakıf arazileri için Vakıflar Genel Müdürlüğü, il özel idaresine ait araziler için İl Özel İdare Müdürlüğüne müracaat edilerek, bu kurumlardan alan ve koordinatlar belirtilerek alınmış muvafakat belgesi,

2) Özel şahsa ait taşınmazlar için tapu sahibinden alınmış noter tasdikli muvafakat belgesi,

e) Mücavir alan sınırları içinde ve büyükşehir belediyesi olan yerlerde ilgili ilçe belediyesinin; mücavir alan sınırları dışında ise İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün onay yazısı,

f) Arazinin topografik haritası, koordinatlı krokisi, nazım imar plan durumu ve uygulama imar durumu,

g) Arazinin zemin etütleri,

h) Depolama tesisindeki ünitelerin yerleşim planları,

i) Döküm alanı hazırlama, ihata edilmesi ve işletim projesi,

j) İşin özelliğine uygun, en az 1 adedi dört yıllık üniversite mezunu teknik eleman olmak üzere çalıştırılacak personel sayısı ve özellikleri,

k) En az 1 adedi dozer ve 1 adedi kompaktör olmak üzere depolama sahasında kullanılacak makine ve araç-gereç listesi,

l) Dolgu işleminin bitiminde, döküm sahasını işletenler tarafından uygulanacak, Orman Bölge Müdürlüğü veya yetkili belediyenin park ve bahçeler müdürlüğü tarafından onaylanmış rehabilitasyon projesi,

m) Kapatılma ve sonrası için önerilen rehabilitasyon planı ve prosedürü, ile ilgili detaylı bilgi ve belgeler bulunacaktır.

Depolama tesisi izni almak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlarca yukarıda belirtilen bilgi ve belgeler tamamlanır ve Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları İnceleme Kurulu'na sunulur.

Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları İnceleme Kurulu

Madde 37 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım ve depolama tesislerine izin vermeye yetkili kurumlarca, bu amaçla yapılacak başvuruları incelemek ve sonuçlandırmak amacıyla Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıkları İnceleme Kurulu oluşturulur. Kurul, büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyesinden 3, tesisin sınırları içinde bulunduğu ilçe belediyesinden 1, İl Çevre ve Orman Müdürlüğünden 1; il belediyelerinde belediyeden 4, İl Çevre ve Orman Müdürlüğünden 1; ilçelerde ise ilçe belediyesinden 4, kaymakamlıktan 1; mücavir alan sınırları dışında ise İl Çevre ve Orman Müdürlüğünden 3, İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüğünden 2 olmak üzere 5 kişiden oluşur. Kurula en üst düzey yetkili başkanlık eder. Kararlar oy çokluğu ile alınır. Gerekirse başkanın oyu çift sayılır. Kuruldan oy birliği veya oy çokluğu ile uygun kararının çıkması halinde depolama/geri kazanım tesisi izni verilir ve bir örneği Ek-3'te verilen Hafriyat Toprağı ve İnşaat/Yıkıntı Atıkları Depolama/Geri Kazanım Tesisi İzin Belgesi düzenlenir.

Depolama Tesislerine İzin Verilmesi ve İptali

Madde 38 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları depolama tesislerine izin vermeye;

a) İl ve ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde mahallin en büyük mülki amiri, b) İl belediye mücavir alan sınırları içindeki yerlerde il belediyeleri, büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyeleri,

c) İl belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri mücavir alan sınırları dışında kalan ilçelerde ise ilçe belediyeleri, yetkilidir.

Yapılacak olan denetimlerde usulüne uygun alınmadığı veya işletme planına uygun çalışmadığı tespit edilen depolama tesislerinin izin belgesi yukarıda belirtilen merciler tarafından iptal edilir ve yasal işlem yapılır.

Depolanması Yasak Olan Atıklar

Madde 39 — Hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları depolama tesisleri ile geri kazanım tesislerine,

- Sıvıların ve sıvı atıklarının,
- Arıtma çamurlarının,
- Parlayıcı ve patlayıcı maddelerin,
- Tıbbi atıkların,
- Hayvan kavrularının ve gübrelerinin,
- Radyoaktif madde ve atıkların,
- Tehlikeli ve zararlı atıkların,
- Evsel katı atıkların dökülmesi ve depolanması yasaktır.

Atık Kabul Prosedürü

Madde 40 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının depolama sahasına kabulü sırasında aşağıdaki esaslara uyulacaktır;

- Tesise kesinlikle katı, sıvı, zararlı ve tehlikeli atık kabul edilmeyecektir.
- Depolama sahası girişinde öncelikle atıkların taşıma ile ilgili dokümanları kontrol edilecek, belediye veya mülki amirin izin vermediği taşıyıcıların atıkları ile Atık Taşıma ve Kabul Belgesi bulunmayan taşıyıcıların atıkları tesise kabul edilmeyecek ve gerekli izinler alınana kadar araç tesiste bekletilecektir.
- Gerekli evraklarının bulunduğu tespit edilen atıkların görsel incelemesi yapılarak taşıma ve kabul belgelerindeki bilgiler ile uyumu kontrol edilecektir.
- Atıkların içinde, döküm alanına kabul edilmesi ve dökülmesi yasak olan ve 39 uncu maddede belirtilen atıkların bulunması veya bunlarla karışmış olması durumunda atıkların kabulü yapılmayacak ve yetkili makama haber verilecektir.
- Kabulü uygun görülen atıklar tartılacak; atığın miktarı, üretim yeri, getiriliş tarihi ve araç plakası gibi bilgilerin kaydından sonra araç döküm sahasına gönderilecektir.

Atıkların Depolanması

Madde 41 — Atıkların depolanması aşağıdaki esaslara göre yapılacaktır;

- Döküm sahasında hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları birbirleri ile karıştırılmadan ayrı alanlarda depolanacaktır.
- Depolanmış malzemeler kompaktör ile günlük olarak sıkıştırılacaktır.
- Döküm sahasında oluşabilecek oturma, çökme ve kayma gibi zemin ve gövde hareketlerinin önlenmesi için en uygun yığın ve döküm boyutlandırması yapılacaktır.
- Döküm alanlarının yüzeyleri ve şev dibi çevresine insan ve diğer canlıların yaklaşmasını engelleyici önlemler alınacak ve uyarı levhaları konulacaktır.
- Yüzeyin topografik yapısına bağlı olarak, şevlerden büyük parça yuvarlanmasının çevrede tehlikeli ortam yaratması söz konusu ise şevden bırakılacak tane ve parça büyüklüğüne sınır getirilecektir.
- Döküm yığınlarının yüzeylerinde, aralarında ve çevrelerinde denetimsiz su birikmesine izin verilmeyecek, yıllık rejimde doğal su trafiğı etkilenmeyecek şekilde gerekli önlemler alınarak, durum döküm yeri planları üzerinde de açıkça gösterilecektir.
- Döküm alanı olarak kullanılacak alanlarda sahanın hazırlanması söz konusu ise, bitkisel toprak yeniden değerlendirilmek üzere sıyrılacaktır. Sıyrılan bu toprak ile geçici depolanmak üzere sahaya getirilen diğer bitkisel toprak, hava ve su akımları veya başka nedenlerle dağılmayacak, yabancı maddeler ile karışmayacak ve niteliğı bozulmayacak şekilde uygun bir alanda saklanacak ve gerekli koruma tedbirleri alınacaktır.
- Depolama tesisinde çalışma esnasında oluşacak gürültü kirliliğı ile ilgili olarak 20 nci maddede, toz emisyonu ile ilgili olarak da 21 inci maddede belirtilen Yönetmeliklerde yer alan sınır değerlere uyulacaktır.
- Depolama tesisine ulaşım ve depo iç yollarında geçiş her türlü hava şartlarında mümkün olacaktır.
- Depolama sahasına ulaşım ve iç yollarda araçlarla tozuma olmayacak şekilde tedbir alınır. Gerekirse çakıl serilir veya sulama sistemi uygulanır.
- Depolama sahası çıkışında, kirlenen araba tekerleklerinin yolları kirletmemesi için tekerlekleri temizleyecek ve yıkayacak tedbirler alınır.

Depolama Sahalarının Kapatılması ve Rehabilitasyonu

Madde 42 — Hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları depolama sahalalarının kapasitelerinin dolması veya herhangi bir nedenle döküm ve depolamanın sona ermesi halinde bu sahalaların, insan ve diğer canlıların güvenliğı, canlı yaşamının tesisi ve alanın tekrar kullanılabilmesi için doğal topografik yapıya uygun olarak rehabilite edilmeleri zorunludur.

Depolama çalışmaları devam ederken, sahanın dolan veya daha sonra kullanılmayacak bölümlerinin rehabilitasyon faaliyetleri tüm projenin sona ermesi beklenmeden projesine uygun olarak öncelikle yapılır.

Rehabilitasyon Projeleri

Madde 43 — Rehabilitasyon projesi, çalışma alanında döküm işlemlerinin başlamasından önce hazırlanacak, çalışmaların tümü ile veya öngörülen şekli ile kısmen sonuçlanmasını müteakiben en geç 1 yıl içinde uygulamaya konulacaktır. Söz konusu alanın ne amaçla değerlendirileceği yerel koşullar da göz önüne alınarak belirlendikten sonra buna uygun projelendirme yapılacaktır.

Bu projelerde, bitkilendirme planı, yaban hayatı koruma planı, yüzey suları yönetim planı ile bunlara ait çizim ve hesaplar yer alacaktır. Bu çalışmalarda esas olacak ana kriterler aşağıda sıralanmaktadır;

a) Rehabilitasyon çalışmaları sonucunda, sahaya doğal görünüm kazandırılacaktır.

b) Projenin uygulanması sonucunda ortaya çıkacak yapının veya oluşan yeni alanın kullanımı, yerel çevre koşulları ile tam uyum içinde olacak ve tüm canlılar için tartışmasız güvenli bir ortam sağlanacaktır.

c) İnsanların dolaşımına açılan alanlarda 3.0 metreden yüksek kademe ve 5.0 metreden dar basamak bulunmayacaktır.

d) Bütün şev yüzeyleri dayanma duvarı ile tutulmaksızın doğal hali ile stabil olacak şekilde düzenlenecektir.

e) Alanın dış çevresinde eğimli yüzey var ise taş ve parça yuvarlanmaları ile kaymalara karşı kesin önlem alınacaktır.

f) Rehabilitasyon sırasında, atıkların şev açılarının değiştirilmesi söz konusu ise, verilecek yeni eğim örtü toprağının serilmesine, bitki örtüsünün gelişmesine izin verecek, erozyonu ve atıkların yüzeye çıkmasını önleyecek değerlerde olacaktır.

g) Alan çevresi su trafiği açısından yeterince güvenli hale getirilecektir. Yörenin en yoğun yağış koşullarında, su toplama ve akma kanalları ile çevre doğal drenaj sistemi yeterli olacak şekilde planlanacak, çukur alanların su baskınına uğraması olasılığına karşı yeterli önlemler alınmış olacaktır.

h) Alanın üzeri yapılacak bitkilendirme çalışmasına bağlı olarak bitkisel üst örtü toprağı ile kaplanacak ve ağaçlandırılacaktır.

Doğal Afet Atıklarının Yönetimi

Madde 44 — Başta deprem olmak üzere doğal afetler sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının yönetiminden, mahallin en büyük mülki amirinin başkanlığında oluşturulacak Kriz Merkezi sorumludur. Merkez, olası bir doğal afet durumunda oluşabilecek atık miktarı, bunların kaldırılması ve taşınması için gerekli araç-gereç ve ekipman ile bu atıkların depolanacağı uygun alanları bu Yönetmelikte belirtilen esaslara göre önceden tespit eder ve gereken hazırlıkları yapar. Çalışmalar hakkında Bakanlığa düzenli olarak bilgi verilir. Mevcut taşıyıcı firmalar ile depolama ve geri kazanım tesisleri Kriz Merkezleri ile uyumlu çalışırlar. Doğal afetler sonucunda oluşan yıkıntı atıklarının taşınması ve depolanması faaliyetleri Kriz Merkezi tarafından yapılan planlamalar doğrultusunda, ilgili belediyenin sorumluluğunda belediye veya belediyenin yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar tarafından yürütülür.

Denetleme

Madde 45 — Bu Yönetmelik kapsamına giren bütün faaliyetlerin, bu Yönetmelik ve diğer çevre mevzuatına uygun olarak yapılıp, yapılmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa, aittir. Ayrıca depolama izni vermekle yetkili ve görevli kurumlar da bu Yönetmelik hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisine sahiptir.

Yönetmeliğe Aykırılık

Madde 46 — Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanunun 15 ve 16 ncı maddelerinde belirtilen merciler tarafından gerekli işlemler yapılır ve Kanunun 20, 21, 23, 24 ve 26 ncı maddelerinde belirtilen cezalar verilir.

Geçici Madde 1- Mevcut hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım ve depolama tesisleri bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 (bir) yıl içinde, belediye sınırları ile mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde mahallin en büyük mülki amiri, belediye sınırları ve mücavir alan sınırları içindeki yerlerde belediyeler, büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyelerine başvurarak gerekli izinleri alırlar.

Geçici Madde 2- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 (bir) yıl içinde, belediye sınırları içindeki yerlerde belediyeler, büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediyeleri; belediye sınırları ile mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde mahallin en büyük mülki amiri, inşaat/yıkıntı atığı geri kazanım ve depolama tesislerini kurmak/kurdurmakla yükümlüdürler.

Yürürlük

Madde 47 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 48 — Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre ve Orman Bakanı yürütür.